

DESAMUK

PAN!KA

Prevela
Jelena Budimirović

    Laguna

1

„A ljubav?“, upitah, stidljivo pogledavši vidovnjaka u oči. Ostao je u čudu. Prilično razumljivo, s obzirom na to da sam ga pre toga ispitivala samo o svom i muževljevom zdravlju, o tome da li će on ikad mrdnuti guzicu i završiti studije medicine ili će do smrti voziti kola hitne pomoći, kao i o zdravlju naše Marinke i o njenim uspesima u školi.

„Ljubav?“

„Da. Ljubav“, rekla sam prkosno. Imam već trideset osam godina. I već najmanje deset godina me nijedan muškarac nije pogledao onako... Pa, onako. Vidovnjak je dugo piljio u karte i oprezno rekao:

„Problema u braku ima, kao što smo rekli, ali nisu nepremostivi. Doduše, ovde imate neko zvanično lice, ali odavde vam ulazi sunce; dakle, u suštini, izgledi su dobri...“

„Nisam mislila na muža!“ , rekoh i oprezno pogledah u njegovu pognutu glavu. Ispod crne kose, učvršćene gelom, svetlucala se ćela. Još jednom je promešao karte i otvorio ih. Zadovoljno je uzviknuo:

„Da, tačno! Tu je! Muškarac! Sretali ste se više puta. Zapravo, dugo se poznajete. On vas već neko vreme posmatra i razmišlja o vama, ali ne usuđuje se da vam se približi. Verovatno zato što ste udati.“

„Verovatno.“

„Evo, pogledajte i sami!“

Prema meni je gurnuo kartu na kojoj je, među egzotičnim biljem, naslikan go muškarac sa dugim tamnim kovrdžama. Kraj njegovih nogu sedeo je lav, a okolo se valjalo još nekoliko divljih životinja. Kao Tarzan ispod drveta poznanja dobra i zla. No, bez sumnje i definitivno muškarac.

„Uglavnom, taj muškarac je razveden ili upravo name-rava da se razvede. Svakako je izuzetno nesrećan i moraćete oprezno s njim, jer su ga žene već jako povredile.“

„Ali razmišlja o meni?“

„Da. Nešto ga vuče pravo ka vama. Vidite, licem je okrenut ovamo. To ste vi.“

Pokazao je na kartu pored Tarzana, na kojoj je bila naslikana isto tako gola žena sa bujnom crvenom kosom do struka. Oko nje su letele ptičice, srne su se privijale uz njene zavodljive bokove, a sunce i mesec su joj se umiljavali. Uopšte nije ličila na mene.

Posle toga sam otišla s Tamarom na kafu.

„I ti veruješ u te gluposti?“

„Šta znam... Razmišljam... Rekao je da je taj muškarac umetnički tip, da voli prirodu... Ne poznajem nikog takvog. Ali baš bi mi legô“, odgovorila sam.

„Daj ne seri! I tvoj Rudi ti je previše! Nećeš valjda još jednog tipa da navučeš na grbaču!“, zgroženo je rekla Tamara, već dvaput razvedena.

„Znaš šta“, rekoš tako dramatično, da mi je glas zazvučao kao drhtavo piskanje: „Već neko vreme mi je svega preko glave! Rudijeve lenjosti, Marinkinog puberteta, kuvanja, odmora u prikolici uz paradajz i punjene paprike za celu nedelju, svih prokletih rođendana i Božića! Na svim porodičnim slikama, ako me uopšte ima, obično zajapurene face postavljam sto ili tako nešto. Osećam se kao da u sebi imam ogromnu šupljinu. Ja sam ko neka pećina. Sve prazno. Umorna sam... I onda sam nešto razmišljala: kad bih bila zaljubljena, moj život bi makar imao neki smisao. Ne bi više bio ovako bljutav i ispran. Sigurna sam da bi mi se vratila energija. Sećam se kako je bilo kad sam još bila zaljubljena u Rudija. Mogla sam da studiram, da radim preko omladinske, da izlazim. Sve sam radila s takvom lakoćom i radošću. Nedostaje mi taj osećaj. Volela bih da se još samo jednom zaljubim. Pa ne može moj život već sad da se završi!“

Jako sam se uznemirila. Tamara je rekla:

„Tražiš đavola!“

I tako je sve to počelo.

Uveče su nam u goste došli Rožanci, Jasna i Mitja, rutiniran par, u braku čitav život. Naša Marinka je buljila u televizor sa slušalicama na ušima, motajući oko prsta pramen jarkonarandžaste kose. Iako je imala tek četrnaest godina, zbog griže savesti što premalo vremena provodim kod kuće dozvolila sam joj da se ofarba. Napravila sam pitu sa sirom i nasekla suhomesnato, koje sam dovukla iz delikatesa, da bi i prijatelj Mitja mogao malo da se počasti. Jasna je vegetarijanka, pa oni kod kuće stalno jedu neku hranu tipa „maslačak sa prelivom“. Sporečkali su

se oko filma koji su prethodno veče gledali na televiziji, a ja nisam mogla da se setim šta smo tada radili Rudi i ja. U poslednje vreme sam sve zaboravljala u roku od sat vremena, jer je ionako uvek sve bilo isto.

Mitja je tvrdio da je film bio dosadan i bez veze.

„Vidi se kako si neosvešćen i kako ne vidiš dublje značenje. Ako nema pucanja, to za tebe nije film!“ Jasna je bila vidno uznemirena, kao da je Mitja upravo pobio leglo mladunaca foke.

„Pazi da ti ne ispadne to tvoje treće oko i da ti ne raznese neku čakru! Čakru domaćice, na primer!“

Zakikotala sam se, iako bih zvanično morala da budem na ženskoj strani. U tom trenutku smo se Mitja i ja pogledali. Saveznički i tako intenzivno da sam odmah morala da pređem u Jasninu odbranu, govoreći da tako savršene domaćice nigde na svetu nema. Umesto da joj dignemo spomenik ili makar fontanu u obliku kofe, mi je još i ismevamo. Kuhinja joj je uvek čista kao mikrobiološka laboratorija Nase, cveće joj uspeva kao da ga zaliva vijagrom, njena deca su mirna, lepo vaspitana i perspektivna, za razliku od naše Marinke, koju već osam godina na kolenima preklinjemo da ide u školu. Jasna je produhovljena, puna razumevanja, bori se za prava potlačenih i za očuvanje planete. Ukratko, žena koja izaziva strahopoštovanje. Po zanimanju je dečji psiholog, a Mitja je novinar i urednik za kulturu u dnevnom novinama *Jutro*. Ja sam medicinska sestra u domu zdravlja... To jest bila sam, ali o tome kasnije.

Kada su muškarci svečanim glasom krenuli da trabu njaju o politici, Jasna i ja smo otišle u kuhinju. Marinka

---

je još uvek blenula u televizor, a mene je obuzela jaka ljubav prema tom našem nespretnom leptiru koji se s mukom izvlači iz svoje čaure. Veoma dobro se sećam te večeri. Kuhinje sa tamnoplavim pločicama i jarkožutim ormarićima. Kada smo Rudi i ja pre nekih hiljadu godina opremali kuhinju, činilo mi se da sa tim jakim, hrabrim tonovima ispadamo nešto posebno. A to veče sam je posmatrala Jasninim očima: detinjasta, preterana, pravi kuhinjski cirkus. Obuzeo me je osećaj da je mom životu potrebna neka duboka promena.

Jasna – uvek korisna Jasna – prala je čaše. Ja sam sela za sto i otvorila pivo. Rekla sam joj kako je bilo kod vidovnjaka.

„Ja potpuno verujem u te stvari“, rekla je Jasna. „Sve je predodređeno i odlučeno unapred. Neki ljudi to mogu da osećaju, mada ipak samo mrvice, ne celokupnu sliku. Zato treba biti oprezan. Ne smeš sad da padneš pod uticaj toga što ti je rekao, jer ne znaš o čemu se zapravo radi. Nije slučajno što nam nije dato da vidimo tajne budućnosti.“

Jasni je uvek sve jasno, nije ni čudo što se baš tako zove... kad smo već kod slučajnosti.

„Ali ne znam zašto želiš ljubavnika. Čini mi se da je to pitanje važnije“, nastavila je sa krpom u ruci. Moja kuhinja je postajala neka druga kuhinja, a ja sam se sve više osećala kao u gostima.

„Šta znam... Rudi... Nekako me uopšte više ne primećuje!“, požalila sam se.

„Pre bih rekla da ti njega ne primećuješ.“

„Pa kad ne radi ništa zbog čega bih ga primetila. On ti je ko neka stara bunda koja već deset godina visi na čiviluku u predsoblju.“

„Ponekad bundi samo treba prišiti novu kragnu, postavu u življoj boji, i bude kao nova!“, smatrala je Jasna.

„Ili je pak odneti u Crveni krst! Neka i drugi imaju nešto od nje i neka joj menjaju postavu do mile volje“, smatrala sam ja.

„Ma razumem te“, uzdahnula je Jasna. „Ni Mitji i meni nije sve med i mleko. Partnerstvo je komplikovana stvar. Menjamo se, rastemo, pa tako treba razumeti i odnose. Ako Rudi i ti imate probleme, možda možemo da popričamo o tome. Znaš da mi je to struka.“

Nabacila je onu svoju facu punu razumevanja, od koje me je u trenutku spopao neviđeni umor, pa sam počela da je ispitujem o tome koja sredstva za čišćenje koristi. To joj je, posle odnosa, bila druga omiljena tema.

2

Sutradan sam uz jutarnju kafu pet hiljada sedamdeset drugi put slušala dr Dušana Manfredu kako opisuje neverovatnu, potpuno mističnu inteligenciju i senzibilnost svog psa.

„Kada sam imao grip, Cvetka je tačno znala kako mi je! Ceo dan je ležala pored mene u krevetu. Ni vodu nije pila! Životinje sve osećaju.“

Dr Manfredu je žena pre tri godine napustila zbog instruktora vožnje. Svi smo bili jako uznemireni zbog toga, jer od tihe, krotke ženice Irenice niko ne bi nešto tako očekivao. Smršala je preko noći, ofarbala se u platinasto i počela da se malteriše jakom šminkom. Sve kolegice dr Manfrede, uključujući i mene, slagale su se u tome da nikada ne bi tako nisko pale da zbog muškarca menjaju imidž. Manfreda očigledno još uvek nije preboleo bračni krah – govorio je samo o svom psu, jer su ga sve druge teme, uključujući i prirodne katastrofe i politiku, podsećale na Irenicu.

*

Onda je sestra Marta, udata za fudbalera, pa otud bez dlake na jeziku, rekla:

„Ma šta i dalje fantazirate o Cvetki! To je samo pas! Bolje potražite ženu, dr Manfreda. Krajnje je vreme da vas oženimo!“

„Oh“, reče Manfreda bojažljivo, odjednom delujući sasvim privlačno. Na bledim obrazima ocrtala su se dva rumena kružića, a prozirni kapci zatreperili su nad njegovim uplašenim očima, koje su obično izgledale kao izbledeli svetloplavi emajl.

„Oh“, rekao je, dakle, Manfreda, sklopivši snežnobeke dlakove. „Ja bih rado, kad bih našao neku kao što je naša Vera.“

„Pa to u današnje vreme nije nikakav problem! Ti ćeš se onda razvesti, Vera, je l' da?“, neumesno je odvalila Marta.

Iznenada su se, bez ikakvog povoda, vidovnjakove reči dovezle i parkirale u mojoj glavi: „*Tog muškarca su žene već jako povredile!*“

Krišom sam pogledala Manfredu, koji je nervozno prebacivao šoljicu iz ruke u ruku i vragolasto gledao u mom pravcu. On jeste na neki način umetnički tip, ako ništa drugo ima abonman za pozorište, a i ljubitelj je prirode, jer ima psa. Setila sam se kako mi je vidovnjak rekao i to da budućeg ljubavnika poznajem još od ranije i da ga nešto nezadrživo vuče ka meni. U to poslednje nisam bila baš sigurna, mada je prema meni on oduvek bio jako jako prijatan.

*

Gospode! Šta ako je to on?! Ako je Manfreda muškarac iz karata?! Sve se slaže! Doduše, nije baš tako muževan

---

kao lik na karti, mada bi onaj lav koji mu odano leži kraj nogu mogao da simbolizuje njegovu Cvetku. Iznenada me je spopala panika! Oduvala me je sa stolice, pa sam se izvnila i otrčala u toalet. O bože! Joj, majko mila! Kako to da nisam ranije primetila da me voli! U stvari... da se volimo! Mislim, verovatno i ja njega volim, samo što toga do sada nisam bila svesna. Naravno da ga volim! Kad malo razmislim, često preko dana tako pomislim na njega, bez nekog povoda, a u njegovoj blizini sam se uvek dobro osećala. Tako prijatno i opuštено. Nema šta, krajnje spretno sam prikrivala sva ta osećanja. Ali baš Manfreda! Kako ću sada, nakon deset godina zajedničkog rada, da se naviknem na to da smo mi ljubavnici? To jest, da ćemo biti. Ako budemo. Duboko sam uzdahnula i već su me obuzele jako uverljive slike. Manfreda... hoću reći, Dušan ima beše baš lep stan u centru. Ja još nisam bila kod njega, ali odande bi mi posao bio bliži, a i Marinki škola. I jako lepu vikendicu ima u Dolenjskoj. Tamo sam već bila; jednom je sve kolege sa posla pozvao na piknik, kada je kod njega još uvek gospodarila Irenica, i služila nas, sva skromna i nevidljiva. Već sam videla sebe kao domaćicu ispod one loze. Kako točim cviček i sečem domaću salamu, a Manfreda... Dušan se vrti oko roštilja kao mali cvrčak. Pitam se da li će me Cvetka prihvatiti...

Vratila sam se u našu ambulantu totalno zajapurena. Čekaonica je bila puna. Pokupila sam knjižice i baš sam vadila kartone iz ormara kad me je dr Manfreda... Dušan pozvao u ordinaciju.

„Nadam se da nisi zamerila, Vera? Ono malopre?“, upitao me je, vrteći nalivpero između prstiju. Ti meki

prsti, sa blagim pegicama i svetlim dlakama, uskoro će me možda dodirivati. Po celom telu. Pocrvenela sam.

„Nisam, dr Manfreda... Dušane... I sama bih tražila baš takvog muškarca kao što ste vi, samo da sam ranije znala ovo što sad znam...“

„Molim? Mislio sam da si zadovoljna svojim brakom. Nadam se da se nisu pojavili neki problemi? Naravno, ako to nije previše intimno pitanje...“

„Ne, uopšte nije... Rudi i ja već nekoliko godina... Pa, zajedno smo samo još iz navike.“

Gledao me je radoznalo, pa sam rekla: „Zapravo, veoma ozbiljno razmišljam o razvodu!“

Čisto da zna da je put ispred njega čist. Sad je on na redu da napravi sledeći korak. Empatično je uzdahnuo.

„Žao mi je što to čujem. Neverovatno kako malo brakova u današnje vreme opstane.“

„Istina.“

Zatim sam još malo stajala ispred njega, uvlačeći stomak.

„Možeš prozvati sledećeg“, rekao je i milo me pogledao kroz naočare sa srebrnim okvirom. Bila sam već na vratima, nadajući se da mi suknja nije zgužvana. Bila sam intenzivno svesna da imam otvorene papuče i da mi u poslednje vreme noge nisu baš izdepirirane. Tada me je opet pozvao:

„Vera! Možda bismo mogli neki dan ti i ja na kafu?“

„Kad god!“, odvrtila sam prebrzo. U svakom slučaju, suviše vatreno.

Zatim se sve promenilo. Bezlični hodnici doma zdravlja iznenada su postali domaći i utešni, kao što bi i trebalo da bude u takvoj ustanovi. Noću su u čekaonicama sedeli sve

---

sami dobri ljudi koje život na trenutak žestoko iskušava. Saosećala sam sa njima kao sa najrođenijima, iako su mi još juče mnogi od njih bili mrski; one koji bi pokucali na vrata najradije bih samo oterala kući, a sad sam se jedva suzdržavala da ih ne zagrlim. Kilavoj brezi ispod prozora svakog jutra bih zaverenički namignula. Shvatila sam koliko zapravo volim svoj stari radni sto sa škripavim fiokama, s ljubavlju sam raspoređivala raspale kartone i lepila ih selotejpom. Kao da sam se probudila u novom, mnogo srdačnijem svetu, koji me pri svakom koraku značajno gleda. A najviše nov, da se tako izrazim, bio je dr Manfreda. Gde li se skrivao tako dugo? Zanimalo me je šta li skriva ispod te lekarske uniforme. Kada se naginjao nad pacijentkinju koju je grana udarila u oko, ledni mišići bili su mu sasvim lepo napeti. Kada je ušivao arkadu mladom mangupu, buljila sam u njegove prste što su nežno čistili ranu i zamišljala kako njima dodiruje moje ušne resice.

„Sestro!“

„Da?“

Tek tada sam postala svesna da samo stojim tamo i zurim u njegove ruke. Brzo sam pokrila ranu gazom i zalepila flaster. Stao je tik uz mene i šapnuo mi: „Zaboravila si na dezinfekciju.“

Kasnije sam pokušala da mu se izvinim, jer mi se za sve ove godine rada ništa slično nije dogodilo.

„Ma razumem, ne brini... Rekla si mi za svoje porodične probleme. I mi u zdravstvu smo samo obični ljudi.“

Kako je pun razumevanja! Nije ni čudo što ga njegov pas tako bezuslovno voli.

Na putu kući razmišljala sam kakav će biti moj prvi sastanak s Dušanom i šta ću za tu priliku obući, tako da nisam

bila baš svesna sveta oko sebe. Zato sam se blentavo zagledala u Mitju, koji se iznenada pojavio ispred mene.

„Vera, šta je s tobom?“ , rekao je zagrlivši me.

„Zaljubila sam se!“ , prosto je izletelo iz mene. I sama sam se iznenadila.

„U koga?!“

„U svog šefa!“

Odveo me je u obližnji lokal i naručio nam po viski. Onda sam mu sve objasnila. Slušao me je pažljivo.

„Zar to nije malo čudno? S obzirom na to da već toliko dugo radite zajedno? Otkud sad odjednom tolika strast?“ , oprezno je upitao.

„Šta znam... Dešava se. Ali bitno je da se uopšte dešava. Možeš li da zamisliš kako bi bilo da je drugačije?“

Gledao me je sa iskrenim interesovanjem. Delovalo je kao da me je prvi put zaista primetio. Bezlični marljivi mišić koji se sve vreme muvao u njegovoj blizini uradio je nešto neočekivano, dokotrljao je, na primer, budilnik umesto običnog pšeničnog zrna.

„Dakle, nameravaš da prevariš Rudiju?“

Odlučno sam klimnula glavom.

„Šta mi drugo preostaje? Ti znaš kako stvari stoje s Rudijem i sa mnom...“

Interesovanje u njegovim očima je postalo još veće, ako je to uopšte bilo moguće.

„Ne, ne znam. Mislio sam da je sa vama sve u redu... A ne plašiš se da ćeš uništiti brak? Rudi je ipak moj prijatelj.“

„Nećeš valjda da mu kažeš?“ , uplašila sam se, mada ne previše. Nek sudbina ide svojim tokom.

„Naravno da neću!“

„Mislim, naravno da ne nameravam da ga ostavim“, slagala sam. „Makar zbog Marinke.“

„Okej, samo budi pametna. U našim godinama to više nije šala. Nema smisla da zbog površne avanture upropastiš nešto što si gradila ceo život. Treba imati na umu koliko će ljudi biti povređeno.“

Zapravo me je razočarao. Mislila sam da je otvoreniji i slobodumniji. Na kraju krajeva, bio je i nekakav pisac.

„A ti?“, bocnula sam ga. „Hoćeš da kažeš da Jasnu nikad nisi prevario?“

Malo je oklevao.

„Pa, u suštini jesam... Ali nikad nije saznala. Bio sam veoma oprezan. Kao što sam rekao, nema smisla komplikovati život.“

Još više me je razočarao.

„A šta bi bilo kad bi se zaista, zaista zaljubio?“

„Ne znam da li je to uopšte moguće.“

„Ali kad bi bilo?“

„Pa onda... Dodavola! Možda. Ali ne verujem. Odlično se kontrolišem i znam šta hoću. Ljubavne priče su stresne. Nemam više snage za to.“

Još malo smo ćaskali o tajnim odnosima između muškaraca i žena, popili još dva viskija, a onda me je odvezao do moje zgrade.